Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 31 | Sreda, 15. aprila 1936 | Leto XI

Po veliki noči . . .

Zanimivo je, da se vrše neprestano seje in konference raznih političnih skupin, ki iščejo izhod, kako bi nastopale, da dobe odločevalni vpliv v državni politiki in oblasti. Sodrug Topalović je moral odgoditi pripravljalne shode za oživotvoritev delavskega socialističnega političnega gibanja. Nasprotno so pa izvenparlamentarne skupine, Davidovičevi demokrati, srbski zemljoradniki in stari radikali pod Aco Stanojevičem zasnovali načrt, na katerega naj bi se izvenparlamentarna opozicija zedinila glede ureditve notranjih državnih vprašanj. Posredujeta med navedenimi političnimi skupinami dr. V Vilder in dr. Šutej, pristaša bivših samostojnih demokratov, s somišljeniki.

Skupine so izdelale načrt in ga predložile dr. Mačku, ki pa je izjavil, da odgovori šele po veliki noči . . .

Opozicionalna grupacija političnih skupin je demokratična. To načelo vsebuje tudi načrt dogovora. V iskrenost demokratičnega prepričanja (seveda meščanskega) bi utegnili dvomiti le pri dr. Mačku, ki je že nekajkrat neobzirno nastopil proti politiki razrednozavednega delavstva, in bi to utegnilo pomeniti, da je nevaren nasprotnik tudi svobodnemu socialističnemu delavskemu gibanju. Nikjer in nikoli pa še ni priznal delavske enakopravnosti v državi izrecno.

Razumljivo je, da bi združitev omenjenih političnih skupin, ki bi obsezala večino srbskega političnega faktorja in razmeroma velik del takozvanih prečanskih političnih tendenc, tvorila resno bazo za sporazum. Osnovana bi bila bolj ali manj na plasteh naroda. Ne bilo bi treba snovati »edinstva«, ki je postalo dejansko že beseda odveč, odzgoraj, ampak bi edinstvo, ki praktično obstoja, slonelo na temeljih demokratičnih političnih sil v državi.

To bi bili pričetki, oziroma kažipot, kako je mogoče ustvariti solidne razmere v državi. Enako resne pa so tudi druge »medsebojne« razmere. Te razmere bi morala združena opozicija ali pa režim, če namerava sodelovati pri tej akciji, reševati popolnoma demokratično, sporazumno. Pri sporazumu glede ureditve notranjih vprašanj ne bi smela veljati hegemonistična ali diktatorična načela te ali one skupine ali več skupin, kakor je bil običaj doslej in ob katerem se je vršilo neobzirno plačkanje naroda pod frazo o »edinstvu«. **Tako kakor pri pogajanjih o sporazumu med političnimi skupinami, tako mora veljati tudi v državni politiki najčistejše načelo svobode in demokracije za vse državljane v enaki meri.**

Če si bodoča večinska združena opozicija, naj bo v njej kdorkoli, osvoji to načelo ter ga izvede, potem smemo upati, da se vračamo v državni notranji politiki k normalizaciji razmer, dasi ne smemo pričakovati naglice. Notranje življenje je zastrupljeno in potrebuje za svojo ureditev mnogo strpnosti in iskrenosti tako medseboj kakor napram državljanom. Za take junaške čine so potrebni heroji morale in načelnosti, predvsem glede svobode in demokracije.

Prvi atentator na kanclerja dr. Dollfussa pomilcščen. Avstrijska vlada je pomilostila prvega atentatorja Dertila na ustreljenega kanclerja dr. Dollfussa. Pomilostitev je poklon nemškemu fašizmu.

Bivši bolgarski minister Pastuhov:

O vrnitvi političnih svoboščin bolgarskemu narodu

Težnje zakulisnih sil in napori demokracije. — Za demokratično fronto. — Uvedba ustavnega stanja, politične svobode in sprememba zakonodaje. — Za balkanski sporazum

Beograjska »Pravda« priobčuje v št. 11.298 zanimiv razgovor svojega sotrudnika Srbakova z bivšim bolgarskim ministrom Pastuhovim, ki je bil prvič izvoljen za **socialdemokratičnega** poslanca 1913, l. v plevenskem okraju in ki ga od tedaj zastopa vse do danes. Ob izbruhu svetovne vojne je odločno nastopil proti carju Ferdinandu, ki se je zvezal z Nemčijo. Po vojni je bil minister v koalicijski vladi Todorov-Stambolijski. Pastuhov uživa velik ugled ne samo kot vodja socialdemokratov, temveč tudi kot pošten, ugleden človek in zelo dosleden državnik.

Beograjski »Pravdi« je o vprašanju povratka politične svobode v Bolgariji izjavil:

»Pred letom dni je ‚Pravda' priobčila moje pismo, ki sem ga tedaj poslal predsedniku vlade generalu Zlatevu. Zahteval sem hitro **likvidacijo diktatorskih in avtoritativnih režimov** in vrnitev trnovske ustave (ki je bila ukinjena s prihodom Kimona Georgijeva na vlado), s tem pa tudi **vrnitev vseh političnih pravic in svoboščin narodu.** Na istem stališču stojim tudi danes.«

Na vprašanje, kaj misli o današnjem političnem položaju v svoji državi, je Pastuhov odgovoril »Pravdinemu« sotrudniku:

»Sedanja vlada, ki je prišla zato, da bi likvidirala avtoritativne režime, **še vedno plava v vodah diktature.** Kurz prehodne vlade je po mojem mišljenju mnogo nevarnejši od kurza prave diktature . . . Storiti bi bilo treba vse, da se vrne trnovska ustava in vse politične pravice in svoboščine. Sodeč po nekaterih okolnostih želé sedaj vladajoči ljudje, da bi čim bolj **zavlekli rešitev** tega vprašanja, dokler ne izvrše potrebnih priprav za uvedbo **novega volilnega zakona.** Mi ne poznamo osnovnih načel tega novega zakona, ali slutimo, da bo **naperjen proti osnovnim načelom demokracije . . .** Zato smo mnenja, da je treba **vse demokratične elemente zbrati** v skupno ustavno fronto, ki bo izvedla boj za zmago prave ljudske demokracije.«

Na vprašanje, v kateri smeri misli, da se razvijajo politične razmere v Bolgariji, je rekel Pastuhov:

»Na to vprašanje se ne more odgovoriti tako enostavno, ker so želje in stremljenja eno, a ono, kar se stvarno dogaja, drugo. Mi ne poznamo pravih smernic in želja **zakulisnih sil,** ki še vedno zahtevajo nadaljevanje avtoritativne zime kljub lepemu in zdravemu podnebju demokratične pomladi. Toda kljub tem njihovim željam in prizadevanjem upam, da bo v najkrajšem času prišlo do normaliziranja političnih razmer, ker to zahteva ne samo notranji, temveč tudi zunanje-politični položaj.«

Za sodelovanje vseh demokratičnih sil

V nadaljnjem intervjuju se Pastuhov izreka za sodelovanje z vsemi demokratičnimi silami. V tem smislu je že predložil vsem opozicionalnim skupinam spomenico, ki bi bila lahko **podlaga za skupno akcijo.** V spomenici navaja med drugim:

1. Vrnitev trnovske ustave, razpis **svobodnih volitev, uvedba svobode tiska in govora;**

2. Ustava se ne sme nikdar več **oktroirati** od zgoraj. Ustava se more spreminjati samo ustavnim potom, potem ko bo narod politično svoboden.

3. Popolna **reorganizacija** gospodarske, socialne, finančne in druge **zakonodaje v duhu novega časa.**

4. Popolno razščiščenje političnega ozračja in likvidacija vsakega političnega sistema, ki sloni na **demagogiji** in **nasilju** itd.

Pastuhov je prepričan, da v Bolgariji med narodom **fašizem ne bo uspel,** tako tudi nacionalsocialistično Cankovovo gibanje bolgarski narod obsoja.

Končno je poudaril vodja bolgarskih socialistov, da se je vedno zavzemal za zbližanje z Jugoslavijo in za vstop Bolgarije v balkansko zvezo:

»Od vsega početka sem zastopal stališče, da se mora Bolgarija pridružiti balkanskemu paktu. Pri tem me vodi prepričanje, da bo Bolgarija na ta način laže in bolje branila svoje interese kakor, če ostane ob strani. Zunanja politika Bolgarije se mora gibati v smeri sodelovanja z **Anglijo, sovjetsko Rusijo, Francijo** in njenimi zavezniki, a posebej še z **bratsko Jugoslavijo.«**

Če bi bila poraba premoga . . .

bi ne bilo krize

Že leta in leta »tarna« vsa javnost o krizi v premogovni industriji. Lahko delo je to. Trpečim rudarjem in rodbinam pa to ni v olajšanje. Zlo ostane. Žalostno pa je, da tam ni nobene inicijative, kjer so poklicani za to in kjer imajo strokovnjake in sredstva, da bi rudarsko industrijo spravili na noge.

Jasno je, kakor ne vemo še kaj, da rudarska industrija propada iz trgovskih, industrijskih in moralnih razlogov. Iz trgovskih (če ni vezana po kartelih?) so premogovne cene previsoke. Zakaj je treba podjetjem tako ogromnih dobičkov? To je eno vprašanje, ki je splošnega značaja. Ob nižjih cenah bi se lažje našel trg zunaj in tudi doma bi bila poraba premoga večja. Vsaj boljši izbrani premog bi dobil več kupovalcev.

Resnica je dalje, da ima premog konkurenco. Zato je treba premogovno industrijo izpopolniti. Iz premoga se dajo izdelovati pogonska olja, ki jih nimamo doma. Iz premoga bi morali delati pogonska olja in brikete. Poleg teh produktov bi imeli še postranske produkte, ki bistveno znižujejo produktivne stroške glavnih produktov. Po mnenju prof. inž. V. Gostiše bi taka izpopolnitev veljala okoli 30 milijonov (gl. »Sl. N.«), kar je še manj, kakor je izdala država za iskanje petrolejskih vrelcev doslej brez vidnega uspeha. K izpopolnitvi industrije bi morala prispevati predvsem država in domači premogovniki. Če se to ne bo zgodilo, bo prišel tuj kapital, ki bo eksploatiral premogovnike z vidikov kartelov v škodo našega gospodarstva.

Bencin naša država uvaža. Leta 1934. ga je porabila 4.438 ton. Če pa pomislimo, da se pri nas porabi na prebivalca 3 kg bencina, v Nemčiji pa 26 kg, smo lahko prepričani, da bo poraba bencina pri nas z razvojem silno naraščala.

Postranski produkti v moderni premogovni industriji bi se porabljali zlasti v kemični industriji.

Pravijo: pomanjkanje domačega kapitala. To bo le deloma resnično. Glavno je, da ni volje, da ni gospodarske politike po načrtu. V tem tiči glavna napaka.

Predvsem je torej potrebna modernizacija premogovne industrije, potem pametna trgovina v skladu s potrebami konzuma, ki nudi najboljše izglede.

Kriza traja v premogarski industriji že več let. Nihče se pa ni lotil vprašanja socialnogospodarsko. Radovedni smo, če so se že rodili pametni gospodarji ali ne?

Ali naj vse vzame vrag?

Nekoč so ukazali, naj se solnce vrti okrog zemlje. Ali so s tem ovrgli Galileja? *K. Marx.*

1. Maj

1. Maj je praznik delavstva vseh narodov, ver in ras.

1. Maj je zato praznik vseh praznikov.

1. Maj je poveličanje Dela, na katerem sloni vsa človeška družba.

1. Maja počiva zato delo v vseh obratih in delavnicah.

Doma, na zborovanjih, na izletih v lepo naravo, vsepovsod preveva delavstvo vzvišeno čuvstvo bratstva, solidarnosti in enakosti.

Zato naj letošnji 1. Maj združi duhove in srca vseh delavcev za osvobojenje Dela izpod okovov Kapitala.

Delovni čas v Jugoslaviji najdaljši

V enem se pa le odlikujemo

Mednarodni urad dela bo na prihodnjem zasedanju obravnaval uvedbo 40urnega delovnega tedna. Urad je bil državam predložil načrt izvedbe tega delovnega tedna. Večina držav je že sprejela 45urni teden, v Zedinjenih državah je večinoma izveden 40urni teden, v Italiji pa sploh.

Najdaljša delovna doba je v Jugoslaviji, kjer ni bilo mogoče dokazati niti enega podjetja, kjer bi delali manj kot 47 ur na teden. Pogostoma pa znaša delovni čas 60 in več ur.

Pripomniti je še treba, da so kljub temu povprečne mezde med zadnjimi po raznih državah.

Mednarodni cirkus

Pred strašno katastrofo ali pred mirom?

Svetovni mir bi mogla vsaj nekoliko jamčiti spravljivost med državami. Te spravljivosti pa ni. Kdo je pravzaprav osebno kriv nesoglasja, je težko povedati. Vsi diplomati so za mir. Povsod nastopajo kot angeli miru in sprave. Toda razmere postajajo le kritičneje. Goni jih v skrajnost očividno tajna sila mednarodnega imperialističnega kapitalizma. O tem skoraj ni dvoma. Krivični mir po svetovni vojni so diktirali kapitalisti in generali, storjene krivice so pa rodile šovinistični fašizem, ki ga mednarodni kapitalizem sam neguje in podpira, da preprečava priprave k sporazumu in popravo storjenih krivic. Narodi so postali slepo orodje mednarodnih kapitalističnih spekulantov, ker nimajo ne državnih in ne narodnih voditeljev, ki bi jih iztrgali krvoločnemu roparju.

Vlade velikih in majhnih držav niso edine, ker podpirajo vsaka »gospodarske interese« svojih kapitalistov ali pa so odvisne od tujega kapitala. Govore o sporazumu, o miru in mirovni politiki, opuščajo pa vsak resnejši korak v tem pravcu.

Rekli smo že, da je bilo treba krivice versajskega miru popraviti, če si je hotelo Društvo narodov ohraniti avtoriteto in države, ki so v njem odločevalne. To se ni zgodilo. Nasprotno smo videli, da se je pričela vojna v Aziji, Afriki, da je Nemčija kršila versajsko in lokarnsko pogodbo, Avstrija pa sanžermensko. In nikogar ni, ki bi čuval mednarodne pogodbe ter redno in sporazumno uredil vprašanja, ki jih izziva doba ter s tem narode ali režime prisilil k sodelovanju in skupnemu reševanju perečih vprašanj. Nič bistvenega se ni storilo v tem smislu. Nasprotno, platonična obsodba Japonske in Italije je splahnela, kršitev Nemčije je zbudila »ljubeznive« proteste (razen v Franciji), Avstrija zaradi kršitve pa že skoraj omembe ni bila vredna. Tako se širi in množi razpoloženje, ki je v stanu uničiti značaj Društva narodov in mu zapraviti zadnjo avtoriteto. To pa pomeni razcepitev držav v razne vojne zveze, s katerimi se bo mednarodni kapitalizem poljubno igral, kakor pred svetovno vojno.

Italijo so opozorili te dni, da naj sklene mir v Afriki. Italija pravi, da si ne da ukazovati in grozi, da zapre Angliji prehod skozi Sredozemsko morje.

Francija predlaga z ozirom na razmere kakor že 1931 novo panevropsko konferenco, ki naj bi uredila evropske razmere in sporazumno revidirala versajlsko mirovno pogodbo. To pa Angležem ni všeč, ker bi ne imeli dovolj vpliva na taki konferenci in še manj v panevropski zvezi, če bi prišlo do nje.

Razumljivo je, da je tudi panevropsko vprašanje kočljivo, vendar je edino zdravo konkretno vprašanje. Evropa se mora spasiti sama. Bojazen pred francosko hegemonijo ob snovanju je razumljiva, ker ima nekaj zaveznic v Evropi. Čim bi se pa osnovala Panevropa ta hegemonija odpade, ker bi morale države gledati na interese celokupnosti. Panevropa je načelno vprašanje, ki se ga morajo okleniti vse evropske države, če ne, bo imela Evropa nejasno, najbrže črno bodočnost.

Ne smemo pozabiti, da je v nevarnosti civilizacija Evrope in, da je mogoče le dvoje, ali po dosedanji poti k splošnemu polomu Evrope ali pa potom sporazuma k reševanju težkih problemov in ohranitvi evropske civilizacije.

Kako strašen je spomin, da je moralo zavedno delavstvo podleči začasno bedastemu fašizmu; kako velika je škoda doslej in nevarnost za bodočnost, da se uniči vse, kar je ustvaril do danes človeški duh. Sicer je socialistično delavstvo še vedno na straži, toda v borbi za rešitev kulture je njega naloga, da uporabi svoje skrajne sile v boju za odvrnitev strašne katastrofe. Moč delavstva ni majhna, je pa, kakor kaže, edina sila, ki še utegne preprečiti največje zlo za človeštvo.

Klic zapuščene Abesinije

Abesinska vlada je poslala Ženevi nov, morda zadnji apel, da reši italijansko-abesinski spor. Petnajst mesecev ga že rešuje. Abesinija je sprejela vse predloge Ženeve, dočim jih Italija zavrača, ki so imeli namen, da se spor sporazumno konča. Vojna bi bila že zdavnaj končana, države članice Društva narodov imele resno voljo glede izvajanja sankcij. Italijanski vladi se je pa posrečilo, da je zavlekla celo petrolejske sankcije.

Abesinska vlada opozarja dalje na način italijanskega vojskovanja. Izogiba se vojskovanja in napada nezavarovana mesta in požiga z bombami ter uničuje imovino Abesincev in narod sam. Porablja tudi dušljive strupene pline.

Vprašanje nastane, če Abesinija dobi podporo, ki ji gre od Društva narodov ali ne? Napad na Abesinijo je bil krivičen in te krivice naj postane Abesinija žrtev.

Vojne operacije na severu in na jugu Italijani nadaljujejo. Zavzeli so Gondar ter se približali 30 km do Tanskega jezera, to je v interesno sfero Anglije. Abesinci vodijo samo malo vojno, ker s to najbolj ovirajo prodiranje Italijanov.

V Ženevi je bil predložen ves materijal o kršitvah mednarodnih pogodb. Odbor trinajstih je pa sklenil, da izvede šele preiskavo o prestopkih mednarodnih pogodb v vojni, čeprav je Italija že obsojena kot napadalka in kršiteljica mednarodnega pakta.

Glede mirovnih pogajanj italijanska vlada odklanja posredovanje Društva narodov, ter se hoče pogajati direktno z Abesinijo. Ob neki priliki so italijanski krogi zatrdili celo, da se niti Anglije ne boje ter so pripravljeni pričeti vojno tudi z njo.

Vprašanje je torej v najhujši krizi.

Poslanec Josip Stivin

25 let glavni urednik »Pravo Lidu«

Poslanec Josip Stivin je 25 let glavni urednik soc. dem. glasila »Pravo Lidu«. To je jubilej, ki ga omenja vsa čehoslovaška javnost s priznanjem. Stivin je neumoren in stvaren časnikar. Rojen je bil v Pragi 1879, izučil se je tiskarstva. Pripada torej tudi po poklicu proletarijatu. Ko se je izučil obrti, je postal na Dunaju urednik »Delnicke Listy« (1904 do 1907). Leta 1907 je vstopil v uredništvo »Pravo Lidu« in 1911. prevzel tudi uredniško vodstvo. Po preobratu je postal poslanec soc. dem. stranke; 1925 do 1935 je bil podpredsednik poslanske zbornice. S svojo samoizobrazbo se je povzpel do prvovrstnega politika in časnikarja.

Kongres internacionale svobodomislecev

v Pragi.

Od sobote 11. do pondeljka 13. t. m. se je vršil v Pragi kongres internacionale svobodomiselcev. Kongresu je prisostvovalo 10 delegatov iz Zedinjenih držav, 3 iz Anglije, 12 iz Belgije, 2 iz Holandske, 3 iz Francije, 9 iz Luksemburške, 5 Nemcev, 3 iz Sovjetske unije, 4 iz Poljske, 4 iz Švice in precej delegatov iz ČSR.

Predsedstvo kongresa je vodil predsednik internacionale zdravnik dr. Modeste Tervagne iz Bruslja. Referate pa so obdržali univ. doc. dr. J. Klima o logični morali, strokovna učitelja Korejs (Praga) in Strivay (Lüttich) o šolski reformi in šolskih zakonih, Čurda Lipovsky o šoli in veri v ČSR.

Politični paberki

Bajke in resnica iz političnih dogodkov

Lokarnske sile so odgovor Nemčije odklonile. Zahtevajo pojasnila, kako misli zlasti o dvostranskih pogodbah. — Evropski čveterokot: Anglija, Francija, Nemčija in Italija. Tak načrt zopet kujejo, da bodo vladali malim državam. — V Italiji so emigranti razširili 50.000 protivojnih letakov. — Avstrijska vlada je prepovedala manifestacijo za mir, ki so jo nameravali Dunajčani prirediti. — Ob napadu na mesto Korama so italijanske bombe zastrupile s plinom 2500 oseb. — Znani don Sturzo, ki je pred fašizmom vodil močno katoliško ljudsko stranko v Italiji ter biva sedaj v Londonu, meni, da se v Italiji pridno pripravljajo protifašistične stranke. Mussolini se vara, če hoče imeti profit iz spora med Francijo in Nemčijo. Sturzo pravi, da je potrebna enotna ljudska fronta proti fašizmu neglede na svetovno naziranje. — Dravska banovina dobi iz fonda za javna dela, kakor pravi podpisani odlok, le 3,650.000 Din. Znesek je sorazmerno majhen. — Minister soc. pol. Cvetković je nakazal rudarjem 5000 Din v denarju in vagon moke (Zagorje?).

Ras Guksa — abesinski cesar?

V posmeh mednarodni diplomaciji bi bilo, če bi bilo resnično, da predlaga Italija rasa Gukso, ki je prvi izdal svojo domovino, za abesinskega cesarja. — Nagrade izdajalcem ne prineso sreče, diplomatom pa ne slovesa, če bi eventualni predlog napadalke obveljal. Za nas je to vprašanje postranskega pomena, bilo bi pa značilno za diplomacijo.

Nemški nacionalni „socializem“

Iskrenost nemškega nacionalnega »socializma« kaže ta dogodek v nemški industriji:

Nemška država je dala največji orožni industriji, zedinjenim jeklarnam 140 milijonov mark (več kot dve in pol milijardi dinarjev), da razvije obrat. To je storil Hitler iz hvaležnosti Fricu Thyssenu, ki ga je podpiral v borbi za oblast. Za posojilo je dobila država delnice. Sedaj je pa država te delnice prodala privatnemu kapitalu in sicer bančni skupini Nemška banka, Draždanska banka in Berlinska trgovska družba. To skupino zastopa neki Flick, odločevalni možakar v srednjenemški jeklarski tovarniški družbi ter ima tudi večino delnic družbe Harpenskega premogovnika.

Nacionalni socializem, ki je govoril izpočetka, da bo nacionaliziral industrijo in si osvojil kontrolo nad privatnim kapitalom, izgublja vsakršen vpliv na kapital ter izroča orožno industrijo popolnoma privatnemu kapitalu. Za vso to politiko bo nemški narod nekoč prelival svojo kri.

»Soc. dem.«, Praga.

B. Traven, Bombaž

Prevaja Talpa

II. Knjiga 70

Umetnice med njimi se dobro zavedajo, da bodo dosegle uspeh le tedaj, če se obnašajo tako kakor se obnašajo neveste ali prijateljice, ki jih imajo gospodje. Prav radi tega sede mnoge senjorite tudi pred vrati in kvačkajo fine čipke ali pa pleto fine rute. To je seveda samo za vabo, ki pa namena ne izgreši. Taka vaba spominja namreč gospode, ki so prišli sem iz tujih dežel, ki so bili tedne ali mesece na morju, v džungli ali v pragozdu, na prijetno domačnost, ki so jo uživali doma.

Gospodje peljejo senjorite po plesu navadno nazaj na njihove sedeže, sami pa gredo zopet k baru ali pa si izberó prostor v vdolbini. Včasih pa le povabi kak gospod eno ali dve ali pa tudi tri ali štiri senjorite k mizi; povabi jih več zlasti tedaj, če si z eno samo ne upa sedeti.

»Kaj želite piti, senjorita?«

»Jaz whisky s sodo. Jaz jugo de naranja, pomarančni sok. Jaz steklenico piva. Jaz želim škatlico cigaret.«

Nobena ne naroči šampanjca ali dragega vina, ker ne marajo povzročati gospodom stroškov. Če se hoče seveda gospod pobahati ali če hoče na vsak način zapraviti v eni noči plačilo, ki si ga je zaslužil s štirimesečnim delom, potem naroči šampanjca in kaj vem kaj še in povabi vse navzoče senjorite, dvajset ali pet in dvajset, k mizi. Potem postane prav veselo. Prepovedano ni nič in policijske ure ni. Posestnik lokala ima na steni obešeno kolekovano dovolilnico in ima pravico, da skrbi za to, da ne utrpi pri svoji obrti škode. Če bi pa skušal goste izrabljati, nima jutri nobenega gosta več, kajti vse mesto bi v dvanajstih urah izvedelo za to. Tak gostilničar je potem prisiljen lokal kar zapreti. Zato pa vise po lokalu tudi veliki plakati z napisi: »Vsaka pijača stane pezo« ali »Vsaka pijača stane petdeset centavov.« Policijskih predisov pa kar nič ne potrebujejo. Vse se kar samo uravnava po ponudbi in povpraševanju, s svobodo konkurence. In če jih preveč odpre gostilne, ni treba oblasti kar nič posezati v to, kajti tiste, ki so odveč, propadejo same od sebe. Samo tisti gostilničarji, ki ne izrabljajo gostov, ki postrežejo za dober denar z dobrim blagom, ostanejo. V vsej tej veliki četrti opravljajo službo štirje policisti in en inspektor, dela pa imajo tako malo, da je pravcati čudež, če morajo kdaj posredovati. Le redko morajo spraviti kakega pijanca na varno, ker pijancev tu ni videti. Če pa je le kje, je gotovo indijanski delavec ali pa propadel mešanec. V sporih med senjoritami in gospodi se postavi policija zmeraj na stran slabših, to je senjorit. In samo, če ima gospod očividno prav, se zavzamejo zanj.

Pač pa se zmeraj pomeša med ljudi nekaj detektivov, ki iščejo prodajalce opija in kokaina.

Z Osuno sva sedla k mizi in si naročila pivo. Potem sva plesala z dvema senjoritama in ju povabila k mizi. Popili sta kozarček whiskyja. Nisva pa vedela, kaj naj bi govorila. Prav žal mi je bilo obeh senjorit, ki sta se močno potrudili, da bi načeli pogovor. Zmeraj sem bil vesel, kadar se je začel ples, kajti noge so nama bile bolj pokorne kakor jezik.

Da bi sploh kaj govorila, sva izpraševala senjoriti najneumnejše stvari. Ali morata hoditi vsak teden k zdravniku ali samo vsak drugi teden. Ali plačujejo tiste, ki ne plešejo v salonih, za stanovanja sto petdeset ali dve sto pez. Koliko povprečno zaslužijo.

Gotovo sta naju smatrali za izredno neumna, da sva ju izpraševala o tako bedastih zadevah, namesto da bi se pogovarjala z njima o zanimivejših življenjskih vprašanjih. Vkljub temu pa nista postali slabe volje. Slabe volje tudi nista mogli postati, ker senjorite niso nikoli muhaste. In muhaste ne smejo biti, ker bi to škodovalo obratu. In ker niso muhaste, se počutijo tu mnogi gospodje, ki imajo družino, bolje kakor doma; kajti le malo je takih mož, ki ljubijo muhaste in prepirljive žene. In vprav možje, ki imajo take žene, se tu najbolje zabavajo. Sploh pa so tu gospodje zmeraj veseli. In mislim, da bi mnogi izmed njih tudi doma ne našli muhastih in prepirljivih žen, če bi bili tudi doma tako veseli, kakor so tu.

Končno je rekel Osuna: »Ura je enajst, dobro bi bilo, ko bi šla domov.«

»Dobro,« sem rekel, »pa pojdiva.«

Doma in po svetu

Dvojni politični umor na Hrvaškem. Steva Pejnović, predsednik razpuščenega četniškega udruženja je ubil Mačkovega poslanca v Liki Brkljačića in kmeta Uzelca. Umor je naravno razburil politično ozračje na Hrvaškem.

Naši notranji državni dolgovi. Naša država je najela doslej šest notranjih državni posojil. Leta 1921 je bilo najeto investicijsko posojilo, istega leta so bile izdane agrarne obveznice. Dalje je bilo najeto posojilo za vozno škodo, begluško posojilo, dalmatinsko posojilo (1933), in nazadnje posojilo za javna dela. Rezultat posojil je bil 6.228,253.000 Din nominale. Od teh dolgov je bilo amortiziranih okroglo 827.500.000, tako da je dne 1. aprila t. l. bilo okroglo še 5.400,800.000 dinarjev dolga na notranjih posojilih.

Bančni dobički. Priviligirana agrarna banka v Beogradu izkazuje za 1935 Din 34.4 milijone dinarjev čistega dobička. Banka nima le velikega dobička, marveč je morala imeti tudi velik — promet.

Jugoslovensko - češka tekstilna industrija v Kranju izkazuje za leto 1934 le 794.000 dobička. Od glavnice 20 milijonov je to okoli 4 odstotke. Če pa pomislimo, da znašajo nepremičnine 26.6 milijonov in inventar 56.6 milijonov dinarjev, dokazuje to, da je družba v kratki dobi svojega obstoja počvetorila vrednost delnic, oziroma družbino imetje. Dobiček je torej skrit v nabavljeni imovini.

Kolkovina za račune znaša od 1. aprila dalje za zneske od 50 do 100 Din 1 Din, od 100 do 500 Din 2 Din, od 500 do 1000 Din 3 Din in za zneske nad 1000 Din za vsako papirnato polo še 5 Din. Računi do zneska 50 Din so prosti kolkovine. Izstavitev računa ni več obvezna.

Zahtevajte za prvi maj amnestijo. V »Arbeiter-Zeitungi« je izšel dne 5. aprila 1936 apel na avstrijsko delavstvo, da naj zahteva amnestijo za prvi maj. Tisoče ljudi je izgubilo iz političnih razlogov službo in kruh, v državnih, javnih in privatnih podjetjih. Leta 1934. se je to godilo. Nekaj tisoč ljudi je v zaporih in taboriščih, moralno čistih, žrtev politične osvete. Delavstvo naj zahteva po obratih in shodih za prvi maj splošno amnestijo za te ljudi.

Razlika med socialistično upravo Dunaja in sedanjim režimom. Socialistična dunajska občina je obdavčila bogataše s posebno davčno doklado, da je zidala cenena delavska stanovanja. Od februarja 1934 vlada na Dunaju »krščanska diktatura«. Na Dunaju ne zidajo več delavskih hiš. Najemščino v delavskih stanovanjskih hišah je občina silno zvišala, čeprav so se mezdne razmere poslabšale. »Država in občina«, je rekel Kunschak dne 15. marca, »sta ustanovili sanacijski fond, iz katerega dajeta znatne podpore hišnim posestnikom, ki hočejo prezidati svoje hiše.« In kljub podporam se stanovanja draže sploh. — Namesto delavskih stanovanjskih hiš, podpore posestnikom iz delavskih žuljev.

Bismarck je rekel 20. decembra 1866 v pruski gosposki zbornici: »Pravzaprav ni ničesar, kar bi oviralo, da si želimo dobre sosedne odnošaje med nami in Francijo. Vojna s Francijo, če bi tudi srečno potekla za nas, bi nam prav nič ne koristila.... Mir in medsebojno zaupanje sta potrebna v prid obema narodoma, ki nimata naloge, da se med seboj vojskujeta, marveč imata nalogo, da hodita skupaj po poti blagostanja in civilizacije.« — Bismarck je že poznal običajne mirovne fraze, zato je štiri leta kasneje 1870 in 1871 zapletel Francijo v nesrečno vojno, v kateri je bila strahovito poražena.

Angleški pisatelj Bernard Shaw piše komedijo, ki bo opisovala poslovanje Društva narodov.

Predsedniške volitve v Zedinjenih državah v Ameriki se bodo vršile v jeseni v znamenju boja proti delovanju vrhovnega sodišča, ki je razveljavilo zakonodajo v korist delavstva. Tako razglaša Green, predsednik delavske zveze volilno borbo za predsednika Zedinjenih držav.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Delavski prosvetni večer »Zarje« bo v soboto 18. aprila 1936 ob 20. uri v dvorani Delavsk zbornice. Prireditev bo obenem pozdravni večer delegatom, ki pridejo na kongres Strokovne komisije za Slovenijo. Igrala bo »Zarja«, mandolinski orkester »Zarje«, pel bo mešani pevski zbor »Zarje« delavske pesmi, diletantski odsek pa bo vprizoril spevoigro »Fantje in dekleta na vasi« ter Vukov govorilni zbor »Mi kovači...«. Naj nihče ne zamudi tega lepega večera.

Smučar vsled napora v snežnem metežu preminul. V noči od sobote na nedeljo, dne 12. t. m. se je podala večja družba smučarjev iz Ljubljane, skozi Mojstrano in Krmo na Kredarico. Med potjo so zašli v snežni metež in so obtičali v snegu. Šele zjutraj so jih našli smučarji, ki so jim prišli s Kredarice na pomoč. [illegible] Stane Dolhar je vsled prestanih naporov tako oslabel, da je v koči, kamor so ga s težavo spravili, kmalu nato umrl.

Maribor

Kako je z železničarskimi hišami dunajske zadruge?

Boj za usodo železničarskih hiš dunajske »Občekoristne stanovanjske stavbene zadruge« v Betnavski in Kejžerjevi ulici traja naprej. Te dni se je pripeljal v Maribor odbornik dunajske zadruge g. dr. Baum, da skuša urediti likvidacijo zadeve. Kot slišimo, je prišlo med dr. Baumom in zastopniki kupcev posameznih stanovanj do raznih kontraverz. G. dr. Baum je zlasti izjavil, da zadruga nikdar ni hotela hiš tako prodati, da bi ne bili zaščiteni interesi njenih članov zadruge v Mariboru. Dunajska zadruga tudi vztraja na tem, da mora novi lastnik prevzeti s hišami vred tudi pravice starih članov. (Tako sedaj izjavlja Zadruga, čije predstavniki so pa poprej delali vse nekaj drugega, ker bi sicer ne bili prodajali hiš interesenton, katere je zbral g. Tumpej. Op. ur.).

S pooblastilom za tako izjavo je poslal nato g. dr. Baum v Ljubljano k banski upravi njihovega zastopnika dr. Brandstetterja, da se pogaja z bansko upravo kot nadzorno oblastjo za odpravo nadzorstva. Po tej izjavi, ki jo je podala dunajska zadruga tudi pismeno, je Banska uprava pristala na to, da bo dvignila državno nadzorstvo, ako se vknjiži v zemljiški knjigi pri sodišču na te hiše obveza, da morajo biti pravice članov zadruge zaščitene in da jim **novi lastnik tudi ne sme zvišati najemnin stanovanj.** Ko bo to urejeno, bo banska uprava dvignila državno nadzorstvo. Kdo s temi bremeni kupi hiše, je banski upravi vseeno in topogledno ne bo delala nobenih ovir

Z ozirom na ta položaj je dunajska zadruga ponudila nakup hiš in je sedaj glavni interesent »Podporno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev v smrtnih slučajih,« ker so vsi člani dunajske zadruge v Mariboru obenem tudi člani Podpornega društva. Težko bo seve sedaj vprašanje kupnine z ozirom na to obremenitev hiš, ker se bo kupnina težko amortizirala. V principu pa je Podporno društvo na svoji odborovi seji 10. t. m. sklenilo, da hiše kupi oziroma, da je reflektant za hiše. Podporno društvo se bo moralo sedaj še temeljito pogajati na obe strani, da bo zadevo uredilo v korist članov Podpornega društva dunajske zadruge in javnih interesov.

Ob sebi umljivo je s tem padla v vodo vsa akcija g. Tumpeja in njegovih interesentov, čeprav je cela kupnina 1 in pol milijona dinarjev baje že na Dunaju. Brezpredmetni sta vsled tega tudi novoustanovljeni »Meljska in Magdalenska stanovanjska zadruga«. Kupci posameznih stanovanj že zahtevajo denar nazaj.

Letošnja delavska akademija

se bo vršila v soboto, dne 9. maja v veliki dvorani pivovarne »Union«.

Opozarjamo že danes vse sodruge in sodružice na to veliko delavsko prireditev.

G. Vesenjak: »Dol s klerikalci!« V poročilih o dijaških demonstracijah na ljubljanski univerzi so ljubljanski klerikalni listi med drugim objavili tudi vest, da je prišla nekega dne gruča visokošolcev-akademikov pred škofijo in Jugoslovansko tiskarno in so tam demonstrirali ter posebno gg. akademiki X. Y. in Vesenjak kričali: »Dol s klerikalci!« — Prav čudno se čita, da klerikalni listi imenoma napadajo celo sinove svojih zaslužnih prvoboriteljev, če so slučajno drugačnega prepričanja.

Vedno več samostanov, menihov in nun. Naše mesto, zlasti pa periferija, bo postalo zatočišče menihov in nun, ki prihajajo iz vseh krajev sveta. Pred par leti so prišli španski jezuiti, sedaj pa napovedujejo prihod Don Boscovih salezijancev in pa nekih nun, ki so nune in niso nune. Te nune bodo naselili v škofovem dvorcu v Betnavi, ki so ga v ta namen udobno preuredili in električno razsvetlili, da bodo nove prebivalke imele prijeten dom. Poleg novih cerkva bomo v Mariboru dobili še lepo število samostanov in nove kadre menihov in nun. Revščina zato ne bo nič manjša. Tudi tisti ubogi invalid s svojo družino, ki stanuje v bližini sedaj prenovljene škofove graščine v zemeljski duplini, bo moral še nadalje ostati na svojem mestu, ker med nunami zanj pač ne bo prostora.

Kraljica čokolade. Ko bi ljudje vedeli, kako grenko je življenje delavk, ki izdelujejo sladko čokolado, ne vemo, če bi jo jedli s tako slastjo kot jo. Mezda nekaterih delavk v akordu znaša 75 par na uro. Tudi delo ob nedeljah in praznikih je plačano brez zakonitega 50 odstotnega poviška. Delavke si niti svojih zakonitih pravic ne upajo terjati, ker se boje, da bi bile odpuščene. Njihova miselnost pa še vedno ni toliko dozorela, da bi že enkrat spoznale potrebo, da se je treba organizirati v razredni delavski organizaciji, ne pa morda v kakšni bratovščini, o kateri ne veš ali ne zastopa morda interesov lastnika. Istočasno bi morale delavke pomesti tudi z onimi prilizjenkami v svojih vrstah, ki upajo, da si bodo izboljšale svoj položaj, ako svoje sodelavke tožijo predpostavljenim. Dokler bodo vladale take razmere, bodo delavke vsake praznike na cesti, brez posla in zaslužka, kot se to dogaja vsako leto o Božiču in o Veliki noči. **Benjamin C.**

Naš »Ogenj« v Beogradu. Beograjska mesečna revija »Oganj«, list za propagando upepeljevanja mrtvih v Jugolaviji, je objavil v pravkar izišli aprilski številki cel članek o gibanju pokreta za upepeljevanje mrličev v Mariboru. Članek nosi naslov: »Ognjeno vrenje u Mariboru« izpod peresa dr. V. K., ter podrobno opisuje nedavno polemiko klerikalnih listov proti »Ognju«, znano predavanje prof. dr. Hohnjeca pri kapucinih v Studencih, demonstrativen pogreb pokojnega šolskega upravitelja Antona Hrena in prevoz njegovega trupla v krematorij v Gradec ter sijajno uspelo predavanje dr. Reismana o upepeljevanju mrličev v Studencih. Članek zaključuje: »Ognjenoj brači Mariborcima čestitamo na pobedi nad srednjevekovnim mrakom i šaljemo im ognjene pozdrave i najlepše želje za razvoj i procvat naše ideje.« Beograjski »Oganj« ima dne 26. aprila svojo letno skupščino v hotelu »Srbska kruna« v Beogradu.

Vsi vojni invalidi, ki jim je bila odvzeta pravica prejemanja invalidske podpore, naj se čimpreje zglasijo v mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu 11. Seboj naj prinesejo vse dokumente, ki se nanašajo na invalidnino.

Da se prepreči pijančevanje in izgrede vojaških rekrutov ob priliki vpoklica v stalni kader, je odredil predstojnik mestne policije na podlagi čl. 66 in 67. zakona o notranji upravi, da se v dnevih od 17. do 26. aprila 1936 vojaškim obveznikom v Mariboru ne sme točiti in prodajati alkoholne pijače. Prestopki te naredbe se bodo kaznovali na podlagi čl. 69 zakona o notranji upravi z denarno kaznijo od 10—500 Din, oziroma ob neplačilu v danem roku z zaporom od 1—10 dni.

Radvanje

Prva seja novoizvoljenega občinskega odbora zopet osamosvojene občine Radvanje se je vršila dne 8. t. m. v občinski pisarni v Studencih. V par tednih bodo prenešeni vsi posli, ki jih je doslej opravljal občinski urad v Studencih na novo izvoljeno občinsko upravo.

Kamnica

Težka nesreča kamniških gasilcev. Gasilci iz Kamnice so v ponedeljek, dne 13. t. m. preizkušali novi avto, ki si ga je nabavila gasilska četa. Med vožnjo po cesti iz Selnice proti Kamnici se je avtomobil v nekem ovinku prevrnil in pokopal pod seboj osem gasilcev, ki so se udeležili vožnje. Štirje gasilci so pri tej priliki obležali s težkimi poškodbami in so jih morali prepeljati v bolnico. Avtomobil, na katerem so eksplodirale pnevmatike, je skoro popolnoma razbit.

Zg. Poljskava

Samomor ali umor? V petek, dne 10. t. m. je izbruhnil požar pri posestniku Vinku Škarbutu na Zg. Polskavi. Ko so gasilci razkopavali ožgano tramovje, so odkrili zoglenelo truplo 45 letne gospodinje Ane Škarbutove. Preiskava bo dognala, ali gre za strahovit umor, ali pa je pokojnica izvršila samomor.

Trbovlje

Za dobro voljo smo hvaležni... O nedeljskem shodu g. dr. Kreka v Trbovljah je zelo pozno in zato umljivo skromno poročal »Slovenec« šele v četrtek. S tem je »Slovenec« najbolje dokazal, da je bil ta shod samo radi tega aranžiran, da bi se zmanjšal mogočen utis zadnjih prireditev našega delavstva, na katerih smo slišali o pravicah in zakonih, ki so veljali za delavstvo že od leta 1916 naprej, pa jih sedaj ni več, ker jih je preko noči vzela pomladanska slana s 1. aprilom. O naporih naših »prijateljev«, visokih gospodov v Beogradu za delavstvo pa zopet isti »Slovenec« pove najlepšo, čeprav bridko resnico, ko pravi: »Četudi ni posebno vidnih uspehov, pa tudi za dobro voljo, s katero se dela, **smo mu hvaležni.**« Delavci v Trbovljah so gotovo hvaležni »Slovencu« za to čudovito modrost, da bodo lahko odslej živeli od dobre volje, ne pa od uspehov. — Pa še več takšnih kontra-shodov!

Hrastnik

Beda v naših revirjih je dan za dnem večja. Bodočnost nas navdaja s skrbjo. Delo zaupnikov ni bilo še nikoli tako težko kot sedaj, ko je delavstvo do skrajnosti izčrpano vsled dolgotrajne krize. Kljub temu ne obupavamo. Narobe, baš v teh razmerah mora delavski zaupnik pokazati svoje sposobnosti. Storili bomo vse, kar moremo za naš delavski tisk, ki ga baš v sedanjih razmerah krvavo potrebujemo.

Kranj

Pritožba občinske uprave. Po banovi razrešitvi štirih članov upravnega odbora, se je klub občinskih odbornikov JNS pritožil na upravno sodišče v Celju. Do odloka navedene inštance ostanejo po zakonu razrešeni člani odbora na svojih mestih.

Zdravstveni dom OUZD je dozidan. — 1. decembra letos se bodo lahko vselili uradi in pa ostali stanovalci.

Socialna akcija. Zaupniški odbor »Jugobrune« je soglasno sklenil ustanoviti parski fond, iz katerega bi se dajale po možnosti podpore, predvsem brezposelnemu in bolnemu delavstvu, ki je, oziroma je bilo v tovarni zaposleno. S tem bi naprej odpadle nabiralne akcije, ki za zbiralce niso ravno prijetne. Pojavili so se pa med delavstvom že tudi hujskači, ki trosijo razne bedaste govorice o tem parskem fondu. Ti hujskači so iz onih vrst, ki se proglašajo za »odrešenike delavstva«. Upamo, da se večina treznega delavstva ne bo dala begati od teh poklicnih hujskačev in da bo razumela plemeniti namen, čijemu bo služil parski fond, katerega pravila so na tovarniški deski na vpogled.

Slabo vreme. Na velikonočno nedeljo sta padala sneg in dež. V dolini se sneg ni prijel tal. Zato pa je zapadel na hribih. Vlaki iz našega gorenjskega kota so kazali, da je tudi tod v ravnini močno snežilo in brez dvoma zapadlo nekaj snega. Če bi se sedaj zjasnilo, se je bati slane, ki bi pa napravila veliko škode, ker je drevje že pognalo.

Šoštanj

Tovarna usnja Fran Woschnagg in sinovi je meseca februarja radi težke situacije, katera je nastala za usnjarsko industrijo radi kliringa z Nemčijo ustavila obrat in odpustila vse delavstvo Podjetje je začelo pred kratkim ponovno obratovati, vendar ne normalno, tako, da je na cesti ostalo še okoli 40 delavcev in delavk. Na željo Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije je kr. banska uprava za 8. t. m. razpisala razpravo, na kateri se je govorilo o tem, kako zaposliti še ta del delavstva, ki je ostal na cesti. Razpravo je vodil sreski načelnik g. dr. Hrašovec, prisostvovali so tudi g. dr. Mayer, župan mestne občine, Joža Golmajer za Delavsko zbornico, Lovro Jakomin za Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije in zastopniki podjetja. Zastopnika organizacije in Delavske zbornice sta na razpravi zastopala stališče, da bi se moralo vpeljati v podjetju tak delovni čas, da bodo vsi delavci zaposleni, če pa ne bi bilo dela za vse, je treba delovni čas tudi za vse enako skrajšati, da bo vse delavstvo enako prizadeto, ker je bil svojčas pri sklenitvi delovne pogodbe dosežen tak sporazum. Zastopniki podjetja so na to izjavili, da način produkcije ne dopušča, da bi se delovni čas mogel tako urediti, da bi bili vsi enako prizadeti, ker niti sedaj zaposleni ne delajo normalno. Kljub temu, da podjetje še nima ugotovljenega produkcijskega načrta, bo poklicalo na delo zopet 6 delavcev, ki bodo nastopili delo po praznikih in da bo takoj, čim bo dana možnost, sprejelo še ostale, vendar to šele takrat, ko se bo začelo normalno obratovati. V ostalem se bo podjetje držalo v glavnem vseh določil in obvez sklenjene kolektivne pogodbe. Z ozirom na te izjave pričakujemo, da bo podjetje pri zopetnem sprejemu v polni meri upoštevalo socialne razmere delavstva, ki še čaka na zaposlitev in da bo prvenstveno zaposlilo one, ki stanujejo v tovarniških stanovanjih in pod milim nebom nimajo drugega, kakor svoje delovne roke.

Ptuj

Gostilničarji so zborovali in ob poskušanju »žlahtne kapljice« sprejeli nad vse važne sklepe.

Novo mesto

Dolenjsko obrtništvo v boju za obstanek. Dolenjsko obrtništvo na splošno je zašlo v hudo krizo, ki grozi uničiti popolnoma nekatere obrtniške panoge. Videč svojo propast so se začeli tudi dolenjski obrtniki na vse kriplje truditi, da si izboljšajo položaj. Dvignili so kvaliteto svojih izdelkov na najvišjo stopnjo, ter so tako postavili svoje izdelke v isto vrsto z inozemskimi, ali celo še višje. Tega naša širša javnost ne ve, ali pa vedeti noče. Še vedno ji je ljubše tuje navidezno cenejše in boljše blago, kot pa izdelek domačega obrtnika, kateremu še ne zaupajo dovolj. Da bi domači obrtniki vsaj javnosti pokazali česar so zmožni, so se odločili prirejati **stalne razstave** svojih izdelkov. Da bi bolje uspevali, so se pričeli še bolj združevati v različnih obrtniških organizacijah. V Novem mestu, kot središču Dolenjske, od koder naj dobivajo vse obrtne organizacije Dolenjske smernice za nadaljno delo, sta se združile pred kratkim dve močni obrtni organizaciji t. j. Obrtno društvo in nevoustanovljena Obrtna zveza v eno telo, ki že danes šteje okrog 200 članov in katerega prvo delo bo velika obrtno-gospodarska razstava za časa gasilskega kongresa v Novem mestu, v dneh od **4. do 13. julija t. l.** Vse dolenjsko obrtništvo bo tedaj stopilo na plan, krepko združeno in bo pokazalo, kaj zmorejo njihove pridne roke. Želimo le, da bi bilo to veliko obrtniško delo in prizadevanje za obstoj in procvit obrtnega stanu, kronano z največjim uspehom!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Enotnost avstrijskega proletarijata

Že od poletja 1934 so se revolucionarni socialisti in komunisti v Avstriji zbliževali in sporedno tudi vodili boj proti fašistični despotiji. V praksi so se vedno ponavljala različna mišljenja. Za enotno fronto namreč ne zadošča samo govoriti o njej, ne pa tudi delati enotno. To sodelovanje je prišlo februarja 1935 v krizo. Treba je bilo torej premotriti sporna vprašanja ter se končno zediniti na točni bazi delovnega programa. Revolucionarni socialisti so aprila 1935 izdelali »načrt smernic enotne fronte«. Nedavno šele sta sklenili obe skupini dogovor glede temeljev te bojne zveze.

Skupen akcijski program

Cilj obeh strank je vpostavitev popolne enotnosti avstrijskega delavskega razreda na revolucionarni podlagi. Cilj je mogoče doseči le korakoma. Z akcijsko skupnostjo naj se pospešuje organizacijska enotnost.

V ostalem navaja akcijski program:

1. Svoboščine za delavstvo.

2. Boj proti naraščajočemu terorju režima.

3. Socialnopolitične in gospodarske delavske zahteve.

4. Boj za vse gospodarske, socialne in kulturne zahteve mestnih srednjih plasti in kmetiškega prebivalstva.

5. Boj proti fašistični vojni politiki.

Pomembno za nas je, da ta program odločno zahteva mirovno politiko. Avstrija naj se gospodarsko zbliža s podunavskimi deželami in državami, ki vodijo mirovno politiko, to so predvsem mala antanta, zahodne velesile in Rusija.

Umljivo je, da obsega ta program tudi vsa druga politična, socialna in kulturna vprašanja, ki jih imamo socialisti v svojem pisanem ali nepisanem programu, ter načelo razrednega boja proti razrednemu boju kapitalistov.

Vzgoja šolskih otrok v duhu demokracije

Besede predsednika ČSR-republike

Čsl. prezident dr. Beneš je nedavno sprejel deputacijo učiteljev ljudskih šol in v odgovoru na nagovor je ocenil odlično delo v ljudskih šolah ne samo kar se tiče vzgoje otrok za bodoči življenjski boj, ampak tudi **v pravcu demokratičnih načel**, s katerimi se ČSR lahko ponaša. Šola, je rekel prezident, je eden od najvažnejših stebrov države. Tam se otroci seznanjajo z vsem, kar je dobro, resnično in lepo, tam se učijo človekoljubnosti, pravičnosti in velikodušnosti — moralnih vrednosti, brez katerih si ne moremo misliti resnične demokracije.

Šolski otroci predstavljajo izraz javnega mnenja. Javno mnenje ni stabilno, ampak se menja. Stremljenje usmerjati javno mnenje mora seveda imeti vedno trdno moralno podlago in velike ideje kot silne smernice. Posebno mora tukaj biti smisel za skupne interese človeške družbe. **Šole naj vzgajajo značajne ljudi in tu se začenja učiteljevo delo.** Mladi državljani naj se v tem oziru vzgajajo od najnežnejše mladosti in s tem, kar se učijo v šoli, bodo potem vplivali tudi na svojo okolico.

Prezidenta je razveselilo, da je več kot pol milijona šolskih otrok vpisanih pri podmladku Rdečega križa, katerega program temelji na nravnosti, pomirljivosti, ljubezni, katere lastnosti utrjujejo otrokov značaj in obujajo čut kosmopolitizma

Učitelji izvršujejo pijonirsko delo posebno na deželi, ko izven šolskih prostorov podučujejo tudi široke ljudske mase, da bo končno resnicoljubnost in pomirljivost zmagala.

K požigu nemškega parlamenta

Inozemski tisk poroča:

Izid nemških volitev je zanimiv za ves svet, ki meni, da ni prava slika narodove volje. Enako zanima vso javnost zažig nemškega parlamenta, ko tudi ni nihče veroval, da so požigalci komunisti. Eden udeležencev Heinz Jürges je bežal v Argentinijo v Buenos-Aires ter popisuje zgodovino požiga v tamkajšnjem listu.

Jürges pripoveduje, da je bil Lubbe tri dni v zaporu fašistične vojašnice. Jürges sam je bil tolmač med Lubbejem in aranžerji požiga.

Jürges pravi dalje, da izprva ni jasno vedel za kaj gre. Po požigu parlamenta je pa umel vse. Šele v razgovoru z Ernstom, ki je bil 30. junija ustreljen, je izvedel podrobnosti. Po požigu sta govorila in Ernst mu je pokazal opeklino, ki jo je dobil, ter rekel, da je dobro, da se je v naglici tako srečno izteklo.

Jürgesa so svarili, ker ve za zadevo. Zato je bežal v Ameriko. Od posrednih in neposrednih krivcev požiga je živ še samo on [illegible] Tudi za njim so poslali svojo policijo, da ga ustreli, toda pri poizkusu umora je bil le lažje ranjen. Dne 30. junija 1934 so umrli vsi, razen njega, ki so kaj vedeli o požigu.

Njegov naslednik naj bi bil Neville Chamberlain. Izvršile se bodo še druge izpremembe v vladi. V vlado se vrne Samuel Hoare. Eden, sedanji zunanji minister, postane minister za Indijo, zunanje ministrstvo pa prevzame lord Halifase ali sir Robert Horne.

Kaj pravijo in kako delajo

»Prager Presse« citira iz »Osservatore Romano« naslednje:

»Sožitja civiliziranih narodov ne more biti brez spoštovanja neke temeljne neprekršljive norme. **V notranjedržavnem javnem pravu je ta norma zakon,** ki jamči zanjo državna suvereniteta, v mednarodnem pravu more ta norma biti le z medsebojnim neprekršljivim zaupanjem zajamčeni pakt. Na svetu ni drugega temelja in ne sile, ki bi ohranila mednarodno življenje v ravnovesju ter pomenila rešitev civilizacije. Največ se bo koristilo miru, če se obnovi zaupanje med narodi in se ne računalo s tem, da svetosti pogodb ni, kar ima za posledico le oboroževanje in neizogibno tudi vojno.

List je vatikansko glasilo, pa doslej še ni okrcalo svojih in drugih ljudi, ki ustave in zakonov niso spoštovali.

Baldwin odstopi?

Konservativni predsednik vlade Baldwin namerava odstopiti. Vzrok njegovega odstopa je naglušnost, ki narašča. Pravi vzrok pa utegne biti kolebava politika v zadnjem letu, ko so prišli na vrsto težji mednarodni problemi. Ob izbruhu italijansko-abesinske vojne je Baldwinova vlada bljuvala ogenj in žrjavico na Italijo zaradi kršitve mirovnega pakta. Zgodilo se pa ni nič posebnega; vojna se je nadaljevala in je bo konec, čeprav so se kršile v tej vojni še druge mednarodne pogodbe. Ob kršitvi lokarnske pogodbe, ki jo je izvedla Nemčija z oborožitvijo Porenja, se Anglija ni razburjala. V obeh primerih je javno mnenje na strani mirovnih pogodb in angleška vlada si s to svojo politiko izpodkopava zaupanje. To utegne biti glavni vzrok Baldwinovega odstopa, ki bi imel rad »čiste« roke in se ne vmešaval v evropska »mirovna ali vojna« vprašanja.

Poraba krušne moke v raznih državah

Tudi socialna slika

Broomhall je objavil statistiko o porabi krušne moke na osebo in leto v naslednjih državah:

Bolgarija	207 kg
Belgija	196 kg
Francija	204 kg
Italija	185 kg
Danska	171 kg
Vel. Britanija	160 kg
Španija	155 kg
Grčija	148 kg
Argentina	145 kg
Avstralija	140 kg
Madžarska	140 kg
Holandija	143 kg
Am. Zed. države	132 kg
Kanada	126 kg
Romunija	118 kg
Švica	126 kg
Jugoslavija	112 kg

V Avstriji, Čehoslovaški, Švediji, Finski, Norvegiji in Nemčiji je uveden večinoma rženi kruh.

Od leta 1934 v primeri z letom 1935 je potrošnja krušne moke v Jugoslaviji in Madžarski nazadovala za deset odstotkov, čeprav sta obe državi — zakladnici žita.

Razno

O rokovnjačih, ki so nekdaj gospodarili v ozemlju med Kamnikom do Črnega grabna in morda tudi drugod, čitamo črno zgodovino ob zgražanju. Nehote pa nam pride na misel, da se ta zgodovina ponavlja, samo se ne imenuje rokovnjaštvo, ampak fašizem. Ali niso zločinom rokovnjačev popolnoma podobni umor Fakina v Trbovljah, dva umora v Ljubljani, na Notranjskem in drugod kakor Matteottija itd. Drugo je samo ime, bistvo pa isto, čeprav smo bolj civilizirani kakor smo bili v dobi rokovnjačev.

2000 novih majhnih stanovanj v Pragi. Praška mestna občina je preiskala 12.000 manjših stanovanj. Ugotovila je mizerne stanovanjske razmere pri ljudeh, ki res ne morejo plačevati primernih stanovanj. Tudi podnajemništvo in nehigijena grasira v veliki meri. Iz tega razloga sprejme občina te dni predlog, da zgradi 2000 malih stanovanj. — Naša mesta pa pravijo, da je to neumnost in zapravljanje denarja.

Izlandija in nosečnost. V Izlandiji (državica je daleč na severu) so dne 28. januarja 1935 sprejeli neobičajen zakon. Ta zakon se imenuje »Navodila za žene o preprečitvi zanositve in prekinitvi nosečnosti.« Po tem zakonu mora zdravnik dati ženam navodila, da ne zanosijo, če bi to škodovalo njih zdravju. Vsako ženo, če to želi, so dolžni opozoriti na nevarnost zanjo in smejo tudi izvršiti operacijo, če je iz zdravstvenih razlogov potrebno. Vzrok za ukinitev nosečnosti je tudi socialni položaj. Operacija je dovoljena v prvih osmih tednih, v težkih slučajih v prvih 28 tednih nosečnosti.

Pisateli Ludvik Renn, avtor znanih vojnih romanov »Vojna« in »Povojna«, je bil te dni v Nemčiji izpuščen iz ječe, kjer je presedel od prvega dne, ko je Hitler prišel na oblast, čeprav mu niso mogli dokazati nobenega kaznjivega dejanja. Obljubljali so mu, da mu povrnejo oficirsko pokojnino, da mu dajo dobro službo in svoboden potni list, če prizna novi režim. On pa je pred sodniki ponosno izjavil: »Sem in ostanem marksist!« Sedaj je ušel v inozemstvo, kjer bo napisal nov roman o današnji Nemčiji »Predvojna«.

Vabilo

Načelstvo in nadzorstvo Rudarske zajednice r. z. z o. z. v Prevaljah sklicujeta v smislu pravil

redni letni občni zbor,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 19. aprila 1936 s pričetkom ob 3. uri popoldne v gostilni Jaser na Lešah s tem-le dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora;
2. poročilo načelstva o računskem zaključku za poslovno leto 1935;
3. poročilo nadzorstva;
4. volitev načelstva;
5. volitev nadzorstva;
6. raznoterosti.

Pravico udeležbe ima vsak član, kateri je podpisal pristopno izjavo, vplačal pristopnino in eno četrtino deleža, to je Din 25.—.

Načelstvo. Nadzorstvo.

Delavski pravni svetovalec

Vprašanje: Vajenca, ki je dovršil 4 letno učno dobo mojster noče predlagati za izpit, češ, da mora nadoknaditi zamujeni čas in sicer bolovanje kakor tudi nekaj dni, ki jih je vajenec preživel pri svojih roditeljih, ker je mojster pijančeval in bi bil vajenec tedaj brez oskrbe

Odgovor: Zahtevajte od mojstra, da vajenca nemudoma predlaga k izpitu. Ako bi se temu protivil, napravite ovadbo na obrtno nadzorno oblast pri sreskem načelstvu, ki bo odredila vajenčevo oprostitev, mojster pa bo kaznovan radi kršenja tozadevnih zakonitih določil. Vajenec bi moral nadoknaditi zamujeni čas med učno dobo, ako bi po lastni krivdi izostal iz učenja. Podaljšanje učne dobe pa bi bil moral mojster izposlovati pri pristojni oblasti pred potekom določene učne dobe.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče.

Štefan Zweig: »Siromakovo jagnje«. — Zgodba lajtnanta Fouresa in njegove mlade žene Belliotte — dveh malih ljudi, ki jih zločinski nagib mogočnega Napoleona pogazi. Mogočniku je to neznatna zadevica, ko ga čakajo nujne visoke dolžnosti do domovine. Dejanje je ves čas zelo napeto. Izmed igralcev sta bila izvrstna Furijan in Nakrst, pa tudi Pavle Kovič je igral prepričevalno. Razbergerjeva je nedvomno talentirana mlada začetnica in prav je, da dobiva tudi večje vloge. Vendar Bellilotte ni podala zadovoljivo. Mladost sama še nikakor ne more nadomeščati in dosegati zrele umetnosti; namestno bi bilo, da bi igrala to vlogo umetnica, ki jo že itak premore mariborsko gledališče. Režija se je odlikovala po izbornem tempu in primeru realistike. Kovičeva koncentracija je bila posvečena režiji, zato je njegov lik Napoleona zaostajal za njo.

Esperanto

Esperanto je potreben. Esperanto je prepotrebno sredstvo za aktivnega funkcionarja delavskega gibanja. Esperanto je neobhodno potreben malim narodom, katerih jezik se uporablja samo v ozkem krogu njihovih meja. To je moja izkušnja kot tridesetletnega delavca v gibanju švedskega proletarijata. Voditelj delavske strokovne organizacije je in mora biti delavec iste stroke. Toda delavec govori običajno samo svoj materni jezik. Veliki prostrani svet izven meja svoje domovine mu je često nepoznan. Torej kako dobiti direktna poročila iz tujih dežel? Za študij tujih jezikov delavec v svoji mladosti ni imel ne časa, ne denarja. Kot funkcionarju v strokovnem gibanju mu nedostaje časa za študij tujih jezikov. Z znanjem Esperanta se pa morete z lahkoto seznaniti s sodrugi tujih narodov. Nedvomno je lažje najti prevajalca za Esperanto, kot pa za jezik, katerega govori delavec sam. To sem neštetokrat skusil med svojim potovanjem po tujih deželah. — Moram priznati, da sem našel jako malo funkcionarjev inozemskih strokovnih organizacij, ki so bili zmožni Esperanta. Toda skoro povsod sem dobil navadne člane, ki so ga obvladali. Zato sem bil jako zadovoljen, da sem se naučil tega enostavnega in lahko priučljivega jezika. — **Ernesto Erikson, Štokholm.**

Karl von Ossietzky, pisateli in bivši urednik »Weltbühne«, radi svojega prepričaja še sedaj v nemških ječah, je po pisateljskih organizacijah mnogih dežel predlagan za kandidata Noblove nagrade za mir. Na ta način se ga upa rešiti nemških ječ, kajti, če bi res prejel Noblovo nagrado, po katero bi moral osebno v Stockholm, bi bila Nemčija moralno prisiljena, da ga izpusti. Zadnji predlagatelji so Čehi, ki so zbrali za Ossietzkega 60 podpisov najuglednejših pisateljev, filozofov in drugih javnih delavcev. Pred njimi so ga pa že predlagali Francozi, Angleži, Švicarji, Norvežani, Švedi in Danci. Kakor znano, Knut Hamsun ni hotel podpisati, zato da je bila njegova hči angažirana pri nemškem Ufa-filmu. S tem je dobila Hamsunova slava grd madež.

IVAN KRAVOS
Maribor, Aleksandrova cesta 13
Kovčegi, ročne torbice, denarnice, nahrbtnike, gamaše, nogometne žoge itd. v veliki izberi in nizkih cenah.
Za vsaki dan! Za praznik! Za potovanje!

Kupujte pri naših inserentih!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.